

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Advies Windpark omgeving Daarle, provincie Overijssel

21 november 2024 / projectnummer: 3874

1 Advies in het kort

In de kennisgeving van 16 februari 2024¹ heeft provincie Overijssel aangegeven medewerking te willen verlenen aan de ontwikkeling van Energiepark Daarle, een initiatief van Pondera.² Het windpark bestaat uit vijf tot zeven windturbines en komt tussen Hellendoorn en Wierden, ten westen van de provinciale weg N751. In reactie op de kennisgeving heeft een andere initiatiefnemer, Pure Energie, een tweede oplossing aangedragen.

Vanuit de Omgevingswet is de provincie verplicht om te beoordelen of de oplossing van Pure Energie inderdaad een ‘redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing’ is.³ De provincie heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: Commissie) hierover om advies gevraagd.

Toelichting op de aangedragen initiatieven

Pondera heeft in 2023 bij de provincie een principeverzoek⁴ ingediend voor de ontwikkeling van ‘Energiepark Daarle’. Het initiatief heeft de volgende kenmerken:

- 5 tot 7 windturbines;
- maximale tiphoogte van 240 meter;⁵
- opgesteld vermogen van in totaal 35 tot 45 megawatt (MW);
- aanwijzing van meerdere molenaarswoningen.⁶

Pure Energie heeft in 2024 een projectplan opgesteld voor het initiatief ‘Windpark Hoge Hexel’.⁷ Dit initiatief heeft de volgende kenmerken:

- 5 tot 6 windturbines;⁸
- minimale tiphoogte van 200 meter en een maximale tiphoogte van 280 meter;⁹
- opgesteld vermogen van in totaal 20 tot 48 MW;
- geen molenaarswoningen meegenomen.

Beide initiatiefnemers geven het volgende aan over hun initiatief:

- Het initiatief past binnen de ruimtelijke en bestuurlijke kaders van de provincie en van RES-regio Twente.
- Als vuistregel is een afstand van minimaal circa 400 meter gehanteerd tussen de windturbines en kwetsbare objecten (zoals woningen) om onaanvaardbare geluid- en slagschaduw hinder te voorkomen.

¹ Op 13 februari 2024 hebben Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel besloten de procedure voor Energiepark Daarle te starten. Voor dit besluit is op 16 februari 2024 een kennisgeving voornemen gepubliceerd. Omdat in deze kennisgeving geen mogelijkheid is geboden om een andere oplossing aan te dragen voor de opgave van 5-7 turbines in dit gebied, is de kennisgeving gerectificeerd en opnieuw gepubliceerd op 29 mei 2024.

² [Provincie Overijssel, Kennisgeving voornemen Windpark Daarle \(officiële bekendmakingen.nl\)](#).

³ Zie lid 3 onder artikel 5.48 van de [Omgevingswet](#).

⁴ *Principeverzoek Energiepark Daarle*, 7 april 2023. Energiepark Daarle B.V.

⁵ Met een ashoogte van 160 meter en een rotordiameter van 160 meter.

⁶ Molenaarswoningen zijn woningen die onderdeel zijn van het project en daarmee tot de ‘inrichting’ behoren. Aanwijzing van een of meerdere molenaarswoningen kan alleen als sprake is van een technische, organisatorische en/of functionele binding tussen de woning en het windpark.

⁷ *Projectplan Windpark Hoge Hexel*, augustus 2024. Pure Energie.

⁸ Pure Energie geeft aan kansen te zien voor de ontwikkeling van maximaal 7 windturbines. Of dit daadwerkelijk haalbaar is, moet blijken uit nader onderzoek.

⁹ Met een ashoogte van 180 meter en een rotordiameter van 200 meter.

- Binnen het plangebied zijn geen beschermde natuurgebieden aanwezig.¹⁰ Aangegeven is dat negatieve effecten op Natura 2000-gebieden daarmee echter nog niet uit te sluiten zijn. Nader onderzoek is nodig naar de effecten op beschermde natuur.

Advies van de Commissie in het kort

De Commissie heeft in haar advies beoordeeld in hoeverre Windpark Hoge Hexel een ‘redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing’ is vanuit wet- en regelgeving, beleid, milieueffecten en praktische uitvoerbaarheid.¹¹ Daarnaast heeft ze voor een aantal relevante milieuaspecten beschouwd in hoeverre de initiatieven qua effecten van elkaar verschillen. Hieronder licht de Commissie haar advies toe.

Redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing

De Commissie constateert dat het initiatief Windpark Hoge Hexel, al dan niet met maatregelen, naar verwachting past binnen **nationale wet- en regelgeving**. Wel geeft ze daarbij twee belangrijke aandachtspunten mee voor het vervolg, die gelden voor beide initiatieven:

- Uit nader onderzoek moet blijken in hoeverre negatieve effecten op **beschermde soorten en gebieden** te voorkomen zijn. Als effecten niet met zekerheid zijn uit te sluiten, zijn maatregelen nodig.
- In de concept Windturbinebepalingen leefomgeving geldt een **afstandsnorm tussen windturbines en woningen** van tweemaal de tiphoogte van een windturbine. Dit betekent dat, als deze nieuwe norm wordt vastgesteld vóór de besluitvorming over het initiatief, mogelijk een grotere afstand dan 400 meter tot woningen moet worden aangehouden.

Daarnaast merkt de Commissie twee strijdigheden op met de **provinciale regels en beleidskader**, die gelden voor beide initiatieven:

- Een aantal windturbineposities ligt binnen **weidevogelgebied**. Dit is alleen toegestaan als aan de regels uit de provinciale omgevingsverordening kan worden voldaan. Om een strijdigheid uit te kunnen sluiten, is nader onderzoek nodig.
- De turbineposities zijn bepaald vanuit grondposities. Landschappelijke en natuurlijke gebiedskenmerken zijn daarbij niet leidend geweest. Dit sluit niet aan bij de aanpak als voorgeschreven in de **Catalogus Gebiedskenmerken**.¹²

Op basis van bovenstaande concludeert de Commissie dat voor beide initiatieven nog onzeker is of ze een ‘redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing’ zijn. Daarvoor is nader onderzoek nodig.

Voor- en nadelen van de initiatieven

Voor de milieuaspecten hinder (geluid en slagschaduw), natuur en ruimtelijke kwaliteit heeft de Commissie geanalyseerd in hoeverre de initiatieven qua effecten van elkaar verschillen. Dit omdat de provincie wil weten in hoeverre windpark Hoge Hexel milieuvordelen (minder milieueffecten) kan bieden ten opzichte van Energiepark Daarle. Voor zover de Commissie nu kan beoordelen, lijken de initiatieven qua milieueffecten overwegend gelijkwaardig aan

¹⁰ Dit wordt door beide initiatiefnemers geconstateerd, maar blijkt incorrect. Zie paragraaf 2.2 van dit advies.

¹¹ Voor dit laatste heeft ze ook niet-milieuaspecten meegenomen, zoals grondposities, overdraai en technische haalbaarheid.

¹² De [Catalogus Gebiedskenmerken](#) is een bijlage van de Omgevingsvisie Overijssel waarin een beschrijving is opgenomen van alle gebiedstypen in Overijssel, waarbij is vastgelegd welke kwaliteiten en kenmerken van elke gebiedstype behouden, versterkt en ontwikkeld moeten vanuit de benadering van de natuurlijke laag, de laag van de agrarische cultuurlandschappen, de stedelijke laag en de laag van de beleving.

elkaar. Er is mogelijk sprake van een aantal nuanceverschillen voor de leefomgeving en natuur:

- Een aantal windturbines van Windpark Hoge Hexel staat op kortere afstand (enkele tientallen tot honderd meter verschil) van de dichtstbijzijnde **woningen** dan de windturbines van Energiepark Daarle. Hierdoor veroorzaken de windturbines van Windpark Hoge Hexel, afhankelijk van het gekozen turbinetype, mogelijk meer geluid- en slagschaduw hinder voor omwonenden. Daarnaast is voor Windpark Hoge Hexel minder speelruimte beschikbaar om aan normen te kunnen voldoen.¹³ Dit is met name relevant als de afstandsnorm uit de concept Windturbinebepalingen moet worden toegepast.¹⁴
- Vier windturbineposities van Windpark Hoge Hexel liggen binnen **weidevogelgebied**. In Energiepark Daarle gaat het om drie turbineposities. Daarmee heeft Windpark Hoge Hexel potentieel meer impact op het weidevogelgebied. Als uit nader onderzoek blijkt dat het om deze reden niet mogelijk is om turbines te plaatsen in het weidevogelgebied, heeft dat in dit initiatief meer invloed op het maximaal te realiseren opgesteld vermogen en dus op de energieopbrengst.
- Verschillende turbineposities van Energiepark Daarle liggen nabij bosschages, terwijl de turbines van Windpark Hoge Hexel meer in open gebied zijn gepland. De windturbines van Energiepark Daarle hebben potentieel meer effect op **vleermuizen**, die langs bosschages navigeren. Dit kan betekenen dat maatregelen, zoals een stilstandsvoorziening, nodig zijn. Dit is van invloed op de energieopbrengst.

Op dit moment is echter onvoldoende milieu-informatie beschikbaar om met zekerheid te kunnen beoordelen of bovengenoemde nuanceverschillen tussen de initiatieven daadwerkelijk leiden tot relevante (milieu)voor- of nadelen ten opzichte van elkaar.

Achtergrond

Provincie Overijssel heeft met een kennisgeving laten weten medewerking te willen verlenen aan de ontwikkeling van het Energiepark Daarle. Het initiatief betreft de realisatie van 5 tot 7 windturbines ten westen van de N751. Het windpark ligt deels in gemeente Hellendoorn en deels in gemeente Wierden. In reactie op de kennisgeving heeft zich een tweede initiatiefnemer gemeld, die in hetzelfde gebied (met andere grondposities) een windpark van een vergelijkbare omvang wil realiseren.

Waarom een advies?

De provincie moet op grond van de Omgevingswet bepalen of de 'oplossing' van de tweede initiatiefnemer redelijkerwijs in beschouwing moet worden genomen. De provincie kan ten behoeve van deze beslissing ambtshalve een onafhankelijke deskundige om advies vragen. De provincie heeft aan de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd om dit advies uit te brengen.

Over de Commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld. Ze is in de parlementaire geschiedenis bij de Omgevingswet genoemd als onafhankelijke deskundige waaraan advies gevraagd kan worden over een aangedragen oplossing voor een probleem, in het kader van de projectprocedure. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Het bevoegd gezag – in dit geval Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel – besluit over het project.

¹³ Er moet bijvoorbeeld voor een stiller turbinetype worden gekozen om aan geluidsnormen te voldoen.

¹⁴ In de concept Windturbinebepalingen wordt een afstandsnorm van 2x tiphoogte tot de dichtstbijzijnde woning genoemd. Of en wanneer deze norm in werking treedt is echter nog onzeker.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken, die bij het advies zijn gebruikt, zijn te vinden door nummer 3874 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

Leeswijzer

De hoofdvraag voor dit advies is of Windpark Hoge Hexel een 'redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing' is. Deze vraag beantwoordt de Commissie in hoofdstuk 2.

De provincie heeft daarnaast aan de Commissie laten weten dat voor Energiepark Daarle al een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) wordt opgesteld. Dit is de eerste stap van de mer-procedure voor dit project. De provincie wil daarom ook weten in hoeverre Windpark Hoge Hexel naar verwachting (milieu)voordelen biedt ten opzichte van Energiepark Daarle.¹⁵ In hoofdstuk 3 van dit advies geeft de Commissie aan in hoeverre de milieueffecten naar verwachting onderscheidend zijn tussen de alternatieven, voor zover ze hierover uitspraken kan doen op basis van de beschikbare informatie. Ten slotte geeft de Commissie in hoofdstuk 4 een advies voor de vervolprocedure.

¹⁵ De Commissie kan niet op voorhand met zekerheid inschatten in hoeverre milieueffecten onderscheidend zijn tussen de initiatieven. Daarnaast is onzeker of het juridisch gezien acceptabel is om alleen het 'betere initiatief' nader uit te werken in een mer-procedure. Vanuit zorgvuldigheid adviseert de Commissie om beide initiatieven nader te onderzoeken.

Windproject: Daarle / Hoge Hexel

Legenda

- ★ Energiepark Daarle
- ★ Windpark Hoge Hexel
- Woonbestemming

Bronnen

Pondera (Daarle)
Pure energie (Hoge Hexel)
BAG 18/10/2024

Team Data, Informatie, GIS en Innovatie

0 0,25 0,5 0,75 1 km

Nummer: 240311
Datum: 23-10-2024

Figuur 1: Turbineposities Energiepark Daarle (oranje) en Windpark Hoge Hexel (groen). (Bron: provincie Overijssel, 23 oktober 2024.)

2 Redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing: Windpark Hoge Hexel

2.1 Kaders voor de beoordeling

Windpark Hoge Hexel is een 'redelijkerwijs in beschouwing te nemen'¹⁶ oplossing als:

- het initiatief past binnen wet- en regelgeving van Rijk en provincie;
- het initiatief aansluit bij het provinciale beleid en voldoet aan de doelstelling/probleemstelling van de provincie;
- het initiatief praktisch en technisch uitvoerbaar is.

Verschil tussen 'redelijkerwijs in beschouwing te nemen' en 'betere' oplossing

Bij de beoordeling of Windpark Hoge Hexel een redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing is, weegt de Commissie niet mee of dit windpark 'een betere oplossing' is dan Energiepark Daarle. Dit omdat het al dan niet bieden van onderscheidende (milieu)voordelen ten opzichte van de eerder aangedragen oplossing, niet per definitie bepaalt of de oplossing redelijkerwijs in beschouwing te nemen is. De Commissie spreekt van 'redelijkerwijs in beschouwing te nemen' als het initiatief uitvoerbaar is en kan voldoen aan wet- en regelgeving en beleid.

Tegelijkertijd constateert de Commissie dat de provincie Windpark Hoge Hexel alleen volwaardig in de besluitvorming (met MER) wenst mee te nemen als het onderscheidende (milieu)voordelen heeft. Daarom geeft de Commissie hierover een aparte beschouwing in hoofdstuk 3 van dit advies.

2.2 Past het initiatief binnen wet-, regelgeving?

Nationale wet- en regelgeving

Het initiatief moet voldoen aan nationale wet- en regelgeving. Het gaat om regels over (in ieder geval):

- geluid- en slagschaduw hinder zoals vastgelegd in de concept Windturbinebepalingen Leefomgeving. Daarin is tevens voorzien in een afstandsnorm;
- externe veiligheid, dat is te vinden in de concept Windturbinebepalingen Leefomgeving;
- natuur, daarbij wordt in de Omgevingswet onderscheid gemaakt tussen beschermde gebieden (Natura 2000) en beschermde soorten.

¹⁶ De term 'redelijkerwijs in beschouwing te nemen' werd voorheen ook gebruikt in artikel 7.7 lid 1 sub b van de Wet milieubeheer wat betreft de in een project-MER te beschrijven alternatieven. In de Omgevingswet wordt gesproken over 'redelijke alternatieven' (artikel 16.52 lid 2 sub b), maar daarmee is niet beoogd een andere toetsingsmaatstaf aan te leggen. Over het oude artikel 7.7 lid 1 sub b van de Wet milieubeheer is veel jurisprudentie verschenen. Deze is door de Commissie gebruikt om invulling te geven aan de term 'redelijkerwijs in beschouwing te nemen' in artikel 5.48 lid 3 van de Omgevingswet.

De Commissie voorziet voor geluid (afstandsnorm) en natuur een aantal risico's voor de uitvoerbaarheid. Wanneer de afstandsnorm van 2 x de tiphoogte uit de concept Windturbinebepalingen wordt gehanteerd, wordt de bandbreedte van toepasbare windturbinetypes (qua afmetingen) voor Windpark Hoge Hexel fors verkleind. Deze beperkingen zijn nader toegelicht in hoofdstuk 3 van dit advies. Daarmee is het op dit punt onzeker of sprake is van een redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing. Deze risico's spelen ook – zij het in mindere mate – voor Energiepark Daarle.

Provinciale omgevingsverordening

Onzeker is echter of kan worden voldaan aan de regels voor weidevogelgebieden uit de provinciale omgevingsverordening. Vier turbineposities van Windpark Hoge Hexel liggen binnen beschermd weidevogelgebied, zie figuur 2.¹⁷ Ontwikkelingen in weidevogelgebieden zijn op basis van de verordening alleen mogelijk als:

- daardoor de omvang van een leefgebied voor weidevogels niet wordt verkleind;
- er per saldo sprake is van een versterking van de kwaliteit van het leefgebied voor weidevogels;
- er is aangetoond dat er in redelijkheid geen alternatieven voor de ingreep mogelijk zijn;
- overblijvende negatieve effecten op leefgebieden voor weidevogels in voldoende mate worden gecompenseerd.

Windpark Hoge Hexel is, net als Energiepark Daarle,¹⁸ op basis hiervan mogelijk strijdig met de omgevingsverordening. Uit nader onderzoek moet blijken of aan de bovengenoemde voorwaarden kan worden voldaan, en of de windturbines daarmee binnen het weidevogelgebied gerealiseerd kunnen worden. Daarmee is op dit punt onzeker of sprake is van een redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing.

2.3 Voldoet het initiatief aan provinciaal beleid en aan de provinciale doelstelling?

De volgende provinciale beleidsdocumenten vormen het kader voor onderstaande analyse¹⁹:

- Omgevingsvisie 2017²⁰, inclusief Catalogus Gebiedskenmerken;²¹
- Windladder, 2022;²²
- Fundament voor de omgevingsvisie, 2022.²³

De Commissie beschouwt hieronder in hoeverre Windpark Hoge Hexel aansluit bij het provinciaal beleid en in hoeverre het initiatief bijdraagt aan de realisatie van de provinciale en regionale energiedoelstellingen.

¹⁷ Beide initiatiefnemers hebben in hun documenten aangegeven dat geen beschermde natuurgebieden aanwezig zijn in het plangebied. Die constatering is niet correct.

¹⁸ Drie turbineposities van Energiepark Daarle liggen binnen weidevogelgebied.

¹⁹ Inmiddels is ook het [Provinciaal Programma Energiestrategie 2024](#) vastgesteld. De provincie heeft echter aangegeven dat dit beleidsdocument niet van toepassing is op het Energiepark Daarle en daarmee evenmin op het windpark Hoge Hexel.

²⁰ [Omgevingsvisie 2017](#).

²¹ [Catalogus Gebiedskenmerken Overijssel](#) – 8 november 2023.

²² [Windladder provincie Overijssel](#), november 2022.

²³ [Overijssel voor elkaar! Fundament voor de nieuwe omgevingsvisie](#), 21 juni 2021.

Aansluiting bij provinciaal beleid

De provinciale beleidsdocumenten stellen overwegend kwaliteitseisen aan de ontwikkeling van een windpark. De inschatting van de Commissie is dat hier bij verdere uitwerking van het initiatief grotendeels aan kan worden voldaan. Dit is echter niet vanzelfsprekend het geval voor de ruimtelijke kwaliteitseisen die de provincie stelt in de Catalogus Gebiedskenmerken.

In de Catalogus Gebiedskenmerken is het volgende vermeld: *“Ruimtelijke kwaliteit realiseren we door naast bescherming vooral in te zetten op het verbinden van bestaande gebiedskwaliteiten en nieuwe ontwikkelingen waarbij bestaande kwaliteiten worden beschermd en versterkt en nieuwe kwaliteiten worden toegevoegd.”*

In de Catalogus stuurt de provincie op een integrale benadering van ontwikkelingen in een gebied, waarbij rekening wordt gehouden met de gelaagdheid van een gebied en waarbij rekening wordt gehouden met het watersysteem en natuurlijk systeem.

De integrale benadering uit de Catalogus Gebiedskenmerken is niet gehanteerd bij de ontwikkeling van Windpark Hoge Hexel, waarin met name grondposities leidend zijn geweest. Daarmee voldoet het initiatief niet vanzelfsprekend aan het provinciale beleid voor ruimtelijke kwaliteit. Dit geldt in vergelijkbare mate voor Energiepark Daarle.

Invulling van de provinciale energiedoelstellingen

De Provincie Overijssel wil in 2030 3,3 terawattuur (TWh) duurzame energie opwekken. De ontwikkeling van dit windpark moet hieraan bijdragen. Daarmee is de opwekpotentie een belangrijk criterium om te bepalen of Windpark Hoge Hexel een ‘redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing’ is.

Het maximaal opgesteld vermogen van Windpark Hoge Hexel (48 MW) is vergelijkbaar met dat van Energiepark Daarle (45 MW). Het opgesteld vermogen biedt echter geen zekerheid over de daadwerkelijke energieopbrengst. De daadwerkelijke opwekpotentie hangt sterk af van het uiteindelijke aantal te plaatsen turbines, de types, ashogtes en eventuele mitigerende maatregelen (om aan de eisen voor geluid, slagschaduw, veiligheid en natuur te voldoen). Nader onderzoek is nodig om hierover duidelijkheid te krijgen.

Afgaande op de nu beschikbare informatie, biedt Windpark Hoge Hexel een vergelijkbare invulling van de energiedoelstelling. Daarmee is Windpark Hoge Hexel op dit punt een redelijkerwijs in beschouwing te nemen initiatief.

2.4 Is het initiatief praktisch en technisch uitvoerbaar?

De praktische en technische uitvoerbaarheid hangt onder andere af van grondposities en of sprake is van overdraai²⁴ van windturbines op andere percelen. Voor zover de Commissie kan beoordelen op basis van de ontvangen informatie, beschikt Pure Energie over de benodigde grondposities om Windpark Hoge Hexel te kunnen realiseren.

²⁴ Van overdraai is sprake als de wieken van een windturbine over een perceel van een andere grondeigenaar heen draaien.

Een aantal turbineposities staat in de nabijheid van de perceelsgrens. Voor deze turbines is mogelijk sprake van overdraai op andere percelen. Dit is niet toegestaan zonder toestemming van de perceeleigenaar. Van overdraai kan sprake zijn als een turbine op minder dan een halve rotordiameter afstand van de perceelsgrens staat.²⁵ In deze fase van het project zijn de turbineposities nog onvoldoende concreet om vast te stellen of sprake is van overdraai.

Om te bepalen in hoeverre deze turbineposities uitvoerbaar zijn, moet overdraai worden uitgesloten of moet worden aangetoond dat de betreffende grondeigenaar de overdraai toestaat. De Commissie adviseert om dit te verduidelijken vóór geconcludeerd kan worden of Windpark Hoge Hexel een uitvoerbaar en daarmee realistisch te beschouwen initiatief is. Daarbij merkt ze op dat het over het algemeen mogelijk is om voldoende met turbineposities te schuiven om overdraai te voorkomen. Dit kan wel tot gevolg hebben dat de turbines dichterbij woningen komen te staan. Daarmee is op dit punt onzeker of sprake is van een redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing. Dit geldt in mindere mate ook voor Energiepark Daarle.

2.5 Conclusie: redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing

Op basis van de nu beschikbare informatie is niet met zekerheid te zeggen of Windpark Hoge Hexel een redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing is. Het initiatief voldoet mogelijk niet aan wettelijke regels en beleid op gebied van natuur en geluid (afstandsnorm). Daarnaast ziet de Commissie strijdigheden met de provinciale omgevingsverordening vanwege de ligging van het plangebied in weidevogelgebied. Ook sluit het initiatief niet aan bij de Catalogus Gebiedskenmerken. De Commissie constateert echter dat voor Energiepark Daarle vergelijkbare risico's en aandachtspunten gelden. De Commissie adviseert om in dit kader voor beide initiatieven nader onderzoek uit te voeren, zie het advies voor het vervolg in hoofdstuk 4.

3 Meerwaarde van het initiatief Windpark Hoge Hexel

Eenieder kan op grond van de Omgevingswet een 'redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing' aandragen in reactie op een kennisgeving. Daarom is de hoofdvraag van dit advies of hiervan sprake is voor Windpark Hoge Hexel (zie hoofdstuk 2). Omdat Pondera al is begonnen met de eerste stap van de project-mer-procedure, namelijk het opstellen van een NRD, wil de provincie ook graag weten of Windpark Hoge Hexel qua milieueffecten onderscheidend is ten opzichte van Energiepark Daarle. Een milieueffectrapportage, waarin beide alternatieven worden onderzocht, is bij uitstek geschikt om hierin inzicht te geven.

Om tegemoet te komen aan de vraag van de provincie, geeft de Commissie in dit hoofdstuk een eerste inschatting van mogelijk onderscheidende effecten, voor zover hiervoor voldoende milieu-informatie beschikbaar is. In de onderstaande paragrafen gaat de Commissie alleen in op de milieuaspecten die over het algemeen maatgevend zijn bij de ontwikkeling van een

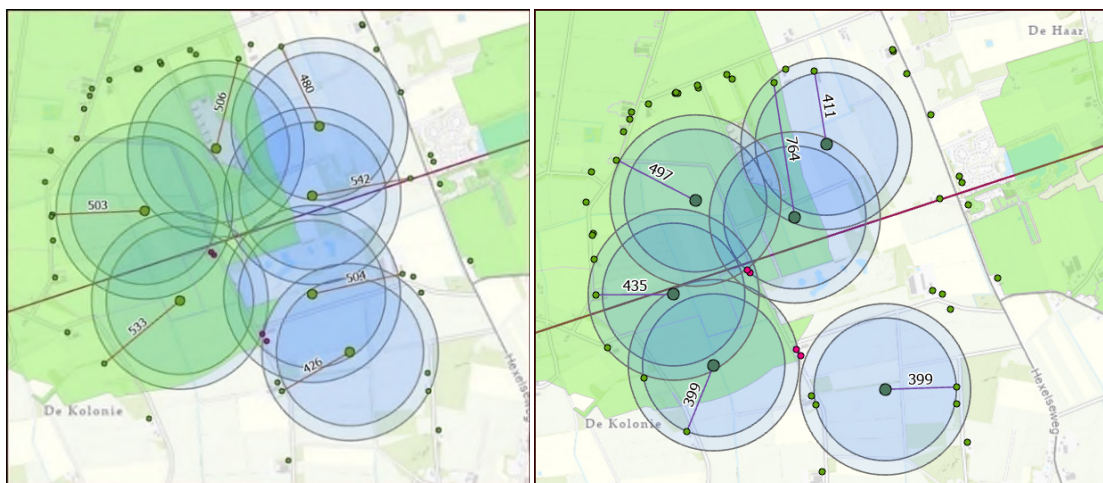
²⁵ Het gaat in dit geval om een afstand van 68 tot 100 meter.

windpark, namelijk: effecten op omwonenden (geluid, slagschaduw), natuur en ruimtelijke kwaliteit en landschap.

3.1 Geluid- en slagschaduwhinder en afstandsnorm

Beide initiatieven veroorzaken geluid- en slagschaduwhinder op omliggende woningen. Bij het bepalen van de windturbineposities hebben beide initiatiefnemers een vuistregelafstand van 400 meter tot woonbestemmingen gehanteerd. Bij deze afstanden kan meestal – eventueel met mitigerende maatregelen – aan de (concept) normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid worden voldaan.

Wel constateert de Commissie op basis van onderstaande figuren dat een aantal turbines van Windpark Hoge Hexel enkele tientallen tot honderd meters dicht bij nabijgelegen woningen staan dan in Energiepark Daarle. Dat *kan* betekenen dat voor Windpark Hoge Hexel (vaker) een stilstandsvoorziening nodig is, of dat stillere turbines moeten worden geplaatst dan voor Energiepark Daarle om aan de geluidnormen te voldoen. Vooralsnog is niet bekend of het meenemen van molenaarswoningen daarvoor een (alternatieve) oplossing kan zijn.

Figuur 2: Turbineposities Energiepark Daarle (links) en Windpark Hoge Hexel (rechts) ten opzichte van de dichts bijgelegen woningen. De groene gebieden zijn weidevogelgebieden. (Bron: provincie Overijssel, 21 oktober 2024).

De concept Windturbinebepalingen leefomgeving²⁶ gaan uit van een afstandsnorm tussen turbines en woningen van tweemaal de tiphoogte van een windturbine. De voorgestelde tiphoogte van de windturbines van beide initiatieven loopt tussen de 200 en 280 meter. Over de nationale Windturbinebepalingen moet nog een besluit worden genomen. In het geval dat de wetbepaling eerder van kracht is dan de besluitvorming over het initiatief, moeten beide initiatieven – behalve bij een tiphoogte van maximaal 200 meter – grotere afstanden tot woningen (niet zijnde molenaarswoningen) aanhouden dan de nu gehanteerde 400 meter.

²⁶ [Concept Windturbinebepalingen](#).

Dat betekent dat de bandbreedte van mogelijke windturbines in Windpark Hoge Hexel beperkt wordt tot een tiphogte van 200 meter, aangezien de afstanden tot woningen in dit initiatief minimaal 400 meter bedragen. Deze ondergrens (200 meter tiphogte) zal gevolgen hebben voor de opwekcapaciteit en mogelijk de rentabiliteit van het project. Bij Energiepark Daarle speelt dit in mindere mate omdat de afstand tot woningen over het algemeen groter is, zie figuur 2.

Omdat de afstanden tussen windturbines en woningen van beide initiatieven verschillen, zijn beide naar het oordeel van de Commissie vooralsnog niet even kansrijk op het gebied van leefbaarheid. Met name wanneer de afstandsnorm van 2 x tiphogte wordt gehanteerd. Voor Windpark Hoge Hexel zijn de mogelijkheden dan immers beperkter dan voor Energiepark Daarle, waarin de afstanden tussen de windturbines en de woningen groter zijn.²⁷ Wellicht zal de 'inzet' van molenaarswoningen – waarvoor een milder beschermingsregiem geldt – in beide initiatieven leiden tot meer schuifruimte in de plaatsingsposities van de windturbines.

3.2 Natuur

3.2.1 Weidevogels

Over het algemeen geldt dat turbines in open gebied meer effect kunnen hebben op weidevogels. In figuur 1 is te zien dat een groter aantal turbines van Windpark Hoge Hexel in open gebied zijn gepland, terwijl een aantal turbineposities van Energiepark Daarle in of nabij bosschages zijn gepland waar in algemene zin minder (broed)paren weidevogels zijn te vinden.²⁸

Voor beide initiatieven is op dit moment nog onzeker of de 'nee-tenzij' toets vanuit de omgevingsverordening succesvol kan worden doorlopen, zie hoofdstuk 2 van dit advies. Dit komt ook doordat geen informatie beschikbaar is over de weidevogelstand in het gebied. Hierdoor is ook onzeker in hoeverre de effecten tussen de initiatieven onderscheidend zijn. Uit de kaarten (zie figuur 2) blijkt wel dat voor Windpark Hoge Hexel meer turbineposities komen te vervallen dan voor Energiepark Daarle, als de plaatsing in weidevogelgebied op basis van aanvullend onderzoek niet mogelijk blijkt te zijn.

3.2.2 Vleermuizen

Vleermuizen vliegen over het algemeen langs (lijn)structuren in het landschap, zoals bosschages. Daardoor geldt dat turbines nabij of in bosschages in de regel grotere effecten kunnen hebben op beschermde vleermuizen. Een aantal turbineposities van Energiepark

²⁷ Overigens kan in Energiepark Daarle niet voor alle windturbineposities aan het 2x tiphogte-criterium worden voldaan bij een tiphogte van 240 m.

²⁸ Het Galgenhaar is een oud stukje hoogveen gebied met bosschages en drassige omstandigheden, waardoor er relatief hoge natuurlijke waarden voorkomen. Zo komen er kraanvogels voor tijdens de broedtijd, die de potentie van het gebied zelf en de omgeving laat zien voor vogels van vochtige omstandigheden, waaronder weidevogels. Zo is het geschikt als rust- en foeragegebied voor een hele lijst soorten steltlopers waaronder watersnip, groenpootruiter, goudplevier, grutto en witgat. Broedverdachte waarnemingen van weidevogels in en rond het gebied zijn er van Kievit en wulp. Ook voor de turbines van Energiepark Daarle nabij bosschages is daarmee een negatieve impact op weidevogels niet uit te sluiten."

Daarle is in dit opzicht mogelijk ongunstig gepositioneerd, terwijl de windturbines van beide initiatieven in het open gebied mogelijk tot minder effecten leiden.

Net als voor weidevogels is onzeker in hoeverre de effecten tussen de initiatieven onderscheidend zijn, doordat nog geen informatie over vleermuisbewegingen in het gebied beschikbaar is. Uit de positionering van de turbines (zie figuur 1) blijkt wel dat een aantal turbineposities van Energiepark Daarle dicht bij bosschages liggen en daarmee potentieel meer impact hebben op vleermuizen. Uit nader onderzoek moet blijken of dit het geval is en of mitigerende maatregelen, zoals een stilstandvoorziening, nodig zijn.

3.2.3 Natura 2000-gebieden

Binnen het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. Er kan echter wel sprake zijn van (significant) negatieve effecten op deze beschermde natuurgebieden door externe werking. Daarbij voorziet de Commissie vooral risico's voor soorten waarvoor het windpark tussen het leef- en foerageergebied ligt. Het gaat bijvoorbeeld om de toendrarietgans die foerageert in het gebied en rust in het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen op ongeveer 10 kilometer afstand. Deze soort is potentieel kwetsbaar voor windturbines vanwege aanvaringsrisico's, barrièrewerking en verstoring. Daarnaast zijn ook significant negatieve effecten door stikstofdepositie op overbelaste stikstofgevoelige habitats in de aanlegfase van het windpark niet op voorhand uit te sluiten.

Als (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet met zekerheid zijn uit te sluiten, moet een Passende beoordeling worden opgesteld. Dit kan voor beide initiatieven aan de orde zijn, waardoor de uitvoerbaarheid van beide initiatieven op dit moment niet zeker is. Op basis van de nu beschikbare informatie, zijn de twee initiatieven niet onderscheidend voor effecten op Natura 2000. Beiden initiatieven hebben mogelijk impact op de natuurlijke kenmerken van omliggende Natura 2000-gebieden door stikstofdepositie en door sterfte van vogelsoorten.

3.3 Ruimtelijke kwaliteit en landschap

Grondposities zijn leidend geweest bij de ontwikkeling van beide initiatieven, er is geen sprake van een gebiedsgerichte aanpak conform de Catalogus Gebiedskenmerken. Over het algemeen zijn de windturbines van Windpark Hoge Hexel meer in een open gebied gepland, terwijl de windturbines van Energiepark Daarle in of nabij bosschages²⁹ staan.

²⁹ Als aandachtspunt voor de nadere onderzoeken geeft de Commissie mee dat het Galgenhaar van cultuurhistorische waarde is. De windturbines hebben hier mogelijk invloed op.

Vanwege de schaal van de windturbines, verwacht de Commissie dat dit niet tot onderscheidende effecten op de ruimtelijke kwaliteit leidt. Een aanvullende analyse met visualisaties is echter nodig om hierover conclusies te trekken. De Commissie beveelt aan om voor beide initiatieven visualisaties op ooghoogteniveau te maken vanuit dezelfde standpunten.

3.4 Conclusie: onderscheidende milieueffecten initiatieven

Op dit moment is nog maar weinig milieu-informatie beschikbaar. Hierdoor is niet goed in te schatten in hoeverre de milieueffecten onderscheidend zijn tussen de initiatieven. Er lijkt sprake van nuanceverschillen op gebied van leefomgeving en natuur:

- Een aantal windturbines van Windpark Hoge Hexel staat op kortere afstand tot woningen dan de windturbines van Energiepark Daarle. Hierdoor veroorzaken de windturbines van Windpark Hoge Hexel, afhankelijk van het gekozen turbinetype, mogelijk meer geluid- en slagschaduw hinder voor omwonenden. Daarnaast is voor Windpark Hoge Hexel minder speelruimte beschikbaar om aan normen te kunnen voldoen. Dit is met name relevant als de afstandsnorm uit de concept Windturbinebepalingen moet worden toegepast.
- Vier windturbineposities van Windpark Hoge Hexel liggen binnen **weidevogelgebied**. In Energiepark Daarle gaat het om drie turbineposities. Daarmee heeft Windpark Hoge Hexel potentieel meer impact op het weidevogelgebied. Als uit nader blijkt dat het om deze reden niet mogelijk is om turbines te plaatsen in het weidevogelgebied, vervalt in Windpark Hoge Hexel een groter aantal turbineposities dan in Energiepark Daarle.
- De windturbines van Energiepark Daarle hebben potentieel meer effect op **vleermuizen**, die langs bosschages navigeren.

Op dit moment is echter onvoldoende milieu-informatie beschikbaar om met zekerheid te kunnen beoordelen of bovengenoemde nuanceverschillen tussen de initiatieven daadwerkelijk leiden tot relevante (milieu)voor- of nadelen ten opzichte van elkaar. De Commissie constateert dat een milieueffectrapportage waarin beide initiatieven worden onderzocht, bij uitstek een geschikt instrument is om effecten in beeld te brengen en daarmee het onderscheid (in milieueffecten) van de initiatieven te kunnen vaststellen.

4 Advies voor het vervolg

Beide initiatieven kunnen op dit moment niet aan de voorwaarden voldoen die vanuit (provinciale) regelgeving en beleid worden gesteld:

- Onzeker is of de windturbineposities in weidevogelgebied uitvoerbaar zijn.
- Er wordt geen invulling gegeven aan de ruimtelijke kwaliteitsambities uit de Catalogus Gebiedskenmerken, omdat grondposities leidend zijn geweest bij het bepalen van de turbineposities.
- Vanuit nationale wet- en regelgeving spelen onzekerheden vanuit natuurbescherming en de in werking treding van de nieuwe Windturbinebepalingen Leefomgeving.

Rekening houdend met bovenstaande, adviseert de Commissie om beide initiatieven nader te onderzoeken, bijvoorbeeld in een mer-procedure.³⁰ Daarmee kan de uitvoerbaarheid van de initiatieven worden aangetoond en komen (milieu)voor- en nadelen van beide initiatieven naar voren. Om een gebiedsgerichte aanpak, conform de Catalogus Gebiedskenmerken, mogelijk te maken en/of om te komen tot een uitvoerbaar initiatief, kan het daarbij nodig of wenselijk zijn om grondposities te bundelen. Mogelijk kan dit onderzoek zelfs leiden tot een derde en meest milieuvriendelijk alternatief.

³⁰ De provincie kan er, als bevoegd gezag, echter om bestuurlijke redenen voor kiezen om dit advies ter zijde te leggen en met één van de initiatieven door te gaan. Deze keuze moet inhoudelijk wel onderbouwd worden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Peter van der Boom MA

ing. Jan van der Grift

drs. Martin Poot

drs. Marieke van Rhijn (voorzitter)

mr. dr. Marcel Soppe

Michelle Vanderschuren MSc (secretaris)

Besluit waarover de Commissie heeft geadviseerd

De Commissie adviseerde over de vraag of Windpark Hoge Hexel een 'redelijkerwijs in beschouwing te nemen oplossing' is, conform artikel 5.48 lid 3 van de Omgevingswet.

Bevoegd gezag besluit

Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel.

Initiatiefnemers

Pondera (Energiepark Daarle) en Pure Energie (Windpark Hoge Hexel).

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiener.nl projectnummer [3874](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiemer.nl
w commissiemer.nl

